

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з

економічної теорії

на тему:

«Макроекономічний аналіз економічного зростання»

Студента 2 курсу групи Ф-21
Ямелинця А. І.

Науковий керівник: к. е. н. Полікарпова О. С.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

1. Сучасні моделі економічного зростання.
2. Аналіз основних показників макроекономічного зростання: національний тренд.
3. Вплив динаміки циклів економічної активності на економічне зростання.

Висновки

Список використаної літератури.

Зміст

Вступ.....	Помилка! Закладку не визначено.
1. Сучасні моделі економічного зростання. ...	Помилка! Закладку не визначено.
2. Аналіз основних показників макроекономічного зростання: національний тренд.	9
3. Вплив динаміки циклів економічної активності на економічне зростання.	14
Висновки.....	17
Список використаної літератури.....	19

Вступ

Ця тема є актуальною завжди. Людська природа сформована так, що наші потреби і бажання безграничні. Так і з економічним зростанням, чим більші темпи, тим краще. З минулого століття багато науковців намагалися створити універсальну модель економічного зростання, серед них Роберт Солоу, Харрод, Дамар і багато інших. Але питання економічного зростання порушується знову і знову. Також ця тема є актуальною саме для України. Україна ще не зовсім відійшла від кризи 2014 року і на сьогоднішній день зайнята реформуванням всіх сфер економічної і соціальної діяльності, а також намагається боротися з корупцією і інфляцією. Тому економічне зростання для нашої держави є надважливим питанням.

Метою є дослідити сучасні моделі економічного зростання, показники їх виміру і вплив економічного циклу на економіку та її розвиток, а також дослідити економічне зростання України як процес.

Завдання курсової роботи:

1. Дослідити сучасні моделі економічного зростання.
2. Проаналізувати основні групи макроекономічних показників, а також макроекономічні показники України. Дослідити економіку України на процес зростання економіки і визначити чи присутнє економічне зростання в Україні.
3. Дослідити циклічність економіки та вплив її на економічне зростання.

1. Сучасні моделі економічного зростання

Економічне зростання є основною ціллю держави у довгостроковому періоді. Суть такої полягає у підвищенні добробуту населення, тобто всіх нас. Економічне зростання, як процес, досліджували дійсно великі економісти, серед них: Дж. Кейнс, Роберт Солоу, Харрод, Дамар, Сей, Адам Сміт, Давід Рікардо, Томас Мальтус, Лукас, Ромер, Тюнен, Маркс, Шумпетер, Мілль і багатьма іншими. Але проблема економічного зростання так і не вирішена. Нові теорії і моделі економічного зростання появляються з кожним роком і кожна з них має право на життя.

Одним із основних сучасних моделей економічного зростання є галузеві інноваційні моделі. Це особливий вид моделей, які мають за основу зв'язок науково-технічних досліджень із економічним зростанням. Є три ключових інноваційних моделей [5]:

1. Динамічна модель галузевого розвитку інвестиції в науково-технічні дослідження. Автором цієї моделі є Фолстер і Трофимов.
2. Модель виживання найсильнішого. Автором якої є Сенгупта.
3. Модель зворотнього зв'язку Баумоля.

Модель розвитку галузі має два ключові шляхи зростання: перший за рахунок розповсюдження інформації від фірми до фірми і другий шлях розвитку за рахунок інвестицій науково-технічних досліджень, що в результаті робить виробництво ефективнішим і тим самим зменшує ціни. І це веде до збільшення попиту на продукцію і в кінцевому варіанті розширення галузі.

В результаті цього фірма може отримати більший прибуток, що стане новим стимулом до науково-технічних досліджень і розвитку галузі. А подальші інвестиції в науково-технічні дослідження залежать від очікуваного прибутку. Оскільки через інвестиції в дослідженні ціни не є постійними, то рівноважних станів на такому ринку є декілька саме тому модель вважають динамічною. А розширення галузі призводить в свою чергу до економічного зростання.

Модель виживання найсильнішого розглядає інновації як важіль впливу на ціну. А конкуренцію - як чинник, що зменшує прибуток, так як зменшується ціна і

збільшуються витрати. Тому деяким фірмам прийдеться залишити ринок. Успішні фірми в цій моделі, щоб залишитися за межею ефективного виробництва, мають впроваджувати інновації. Очищення ринку за допомогою впровадження інновацій і зменшення ціни призводить до ще більшого утвердження успішних фірм і в результаті до їхнього розвитку, а також розвитку галузі. Ця модель характеризує своєрідну гонитву за інноваціями для того, щоб стати монополістом на ринку.

І остання інноваційна модель, модель Баумоля. Його модель існує на трьох передумовах:

1. Інвестиції в науково-технічні дослідження викликають швидке зростання продуктивності.
2. Виробництво продукції зростає пропорційно до зростання продуктивності.
3. За законом попиту, зниження ціни є передумовою для збільшення попиту на продукцію і прибутків фірми.

Об'єднавши ці передумови, Баумоль створив теорію за якою інвестиції в науково-технічні дослідження збільшують продуктивність і тим самим зменшують витрати на одиницю продукції, в результаті чого фірма зможе зменшити ціну і стимулювати таким чином сукупний попит. Ще Баумоль вивів декілька закономірностей застосування інновацій:

1. Застосування інновацій в одній галузі з часом викликає застосування інновацій в інших галузях.
2. Конкуренція стимулює інновації.
3. Зовнішня торгівля стимулює впровадження інновацій на внутрішньому ринку і так само інновації на внутрішньому ринку стимулюють зовнішню торгівлю.

Наприкінці століття було встановлено новий напрям у економічному зростанні, він отримав назву ендогенного через розгляд головних чинників зростання, як ендогенні змінні. А їхньою головною особливістю стало пов'язування накопичення людського капіталу із економічним зростанням.

Першою із сучасних моделей економічного зростання є модель П. Ромера, це теорія ендогенного науково-технічного прогресу[2 с. 6-7]. Головним положенням цієї моделі, що відрізняє її від неокласичної теорії є те, що науково-технічний прогрес є ендогенною змінною, а не екзогенною, як було раніше визначено в неокласичних моделях. Також Ромер визначає, що розвиток технологій залежить від кількості коштів, що було витрачено на них. Теорію Ромера можна вважати проривом в темі економічного зростання, так як він обґрунтував науково-технічний прогрес як свідомий процес розвитку в економіці, а не випадковий, як було до цього, а також показав, що науково-технічний прогрес формується в економіці, а не як екзогенна змінна. Він стверджував, що нагромадження капіталу попереднього періоду є головним чинником впливу на продуктивність в теперішньому періоді. Також він у своїй теорії виділяє важливий елемент – знання. Він вважає, що такий елемент як інформація є важливим фактором економічного зростання. І, що саме наукові дослідження є ключовим механізмом, для забезпечення державі зростання. Також немало важливим він вважає накопичення людського капіталу, на його думку саме воно визначає темпи зростання.

Ще однією теорією економічного зростання є теорія Р. Лукаса. В його моделі робиться акцент на людський капітал[2 с. 7]. Він виступає в його теорії «пусковим механізмом» для економічного зростання. Також він стверджує, що людський капітал має двояку суть, з одного боку він вважає, що людський капітал це є набуті навички для виробництва продукції, з іншого - накопичення людського капіталу є проявом активності суспільства. Ця двояка суть людського капіталу забезпечує економічне зростання, оскільки за першою сутністю людський капітал забезпечує дохід особі, а з іншого забезпечує економічне зростання. І він подібно з Ромером стверджує, що людський капітал є важливим фактором економічного зростання. Також на його думку країни з великим накопиченням людського капіталу повинні мати більші темпи розвитку, ніж країни з малою кількістю людського капіталу. В його теорії людський капітал створюється самими ж людьми. Він описує таке явище як «інвестиції в людей» згідно з якими, людина

чим більший отримує дохід тим більше витрачає на себе, на освіту, підвищення кваліфікації. І таким чином відбувається приріст людського капіталу. А приріст людського капіталу як стверджував Лукас передуює підвищенню продуктивності, а значить економічному зростанню.

Основною перевагою таких моделей є розгляд людського капіталу як вирішального чинника для економічного зростання, а також науково-технічного прогресу як ендогенної змінної. Проте в цих теоріях є суттєвий недолік, їх важко емпірично обґрунтувати.

Ще однією сучасною теорією економічного зростання вважають теорію сталого розвитку[3]. Вона була сформована у 1992 році на конференції з проблем розвитку і довкілля. Головним положенням цієї теорії є те, що потрібно обмежити економічне зростання для збереження навколишнього середовища. А темпи економічного зростання обрати такі, які б задовольняли потреби економіки, але не несли негативний вплив на довкілля. Ця модель визначалася як стійка і довготривала. Нажаль, вона має суттєві недоліки: її положення сформовані занадто загально, і також вона підходить лише для високо розвинутих держав, які мають суттєві нагромадження капіталу і можуть забезпечити стійкий приріст економіки.

«Друге життя» отримала теорія Шумпетера про утворюючу руйнацію, яка була досліджена науковцями Ф. Агійоном і П. Хоуввітом. Суть їхньої моделі полягає у тому, що економічне зростання забезпечується інноваціями впровадженими конкуруючими фірмами. З впровадженням нововведення однією фірмою, вона зможе отримувати певний монопольний прибуток, але після введення інновації іншою фірмою, перша морально старіє і знову появляється необхідність у інноваціях. Це принцип утворюючої руйнації – нові інновації завжди витісняють старі, що призводить до періодичного впровадження нових технологій і призводить до зростання економіки. Монопольний прибуток в цій теорії виступає першочерговим стимулом до впровадження технологій.

2. Аналіз основних показників економічного зростання: національний тренд

Для того, щоб виміряти результат економічного зростання застосовують ряд показників. Вони умовно поділяються на три групи показників, перші дві є кількісними, а третя якісною [6].

Перша група показників є кількісною, до неї входять такі показники: реальний ВВП, чистий національний продукт і національний дохід. Для визначення економічного приросту розраховують їхнє збільшення чи зменшення, що відповідно показує процеси в економіці - економічне зростання або спад. Номінальний ВВП не можна вважати показником економічного зростання, так як він може зростати за рахунок інфляційних процесів, і для цього потрібно дефлювати ВВП. Дефлятором ВВП називають індекс цін, який обраховується 3 методами. Однак індекси Ласпайреса і Пааше є не точними, перший є заниженим, а другий є завищеним, тому використовують індекс Фішера, урівноважує ці два показники.

Але для ґрунтового виміру економічного зростання першої групи показників не достатньо. Це зумовлене тим, що економічне зростання може бути і екстенсивного типу, а значить на добробуті населення воно ніяк не відіб'ється. Для цього використовують другу групу показників, а саме реальний ВВП на душу населення, чистий національний продукт на душу населення і національний дохід. Аналізуючи вже ці показники, ми можемо сказати вже більш точно про економічну ситуацію в країні і дослідження динаміки цих показників покаже нам дійсно чи є приріст виробництва в економіці. Але ми так і не можемо дослідити дійсно реальний добробут населення. Тому для дослідження зростання добробуту використовують третю групу показників. Ця група показників є якісною, так як показує не просто зростання цифр, а покращення самого життя населення[6]. Хоча ці показники не показують прямого економічного зростання.

До цієї групи показників можна віднести наступні показники: тривалість життя, рівень освіти, рівень зайнятості, рівень життя і інші. Також, щоб порівняти добробут в державах використовують індекс людського розвитку. Цей індекс

вимірюється кожного року ООН і формуються списки країн по цьому індексу. Він в себе включає три найважливіші показники: реальний ВВП на душу населення, рівень освіти і середня тривалість життя.

Отже всі 3 групи показників є дієвими для визначення економічного зростання і приросту добробуту в державі. Аналізуючи їх, можна зробити висновки, щодо економічного зростання і його виміру.

Економічний тренд – це вектор, що показує розвиток економіки у довгостроковому періоді [1 с. 263]. Він може бути як спадним так і зростаючим. Економічний тренд формується під дією всіх чинників економічного зростання в сукупності. Основним показником якого є реальний ВВП. Також можна використати і номінальний ВВП для аналізу, але з поправкою на те що він буде виражений у іноземній валюті.

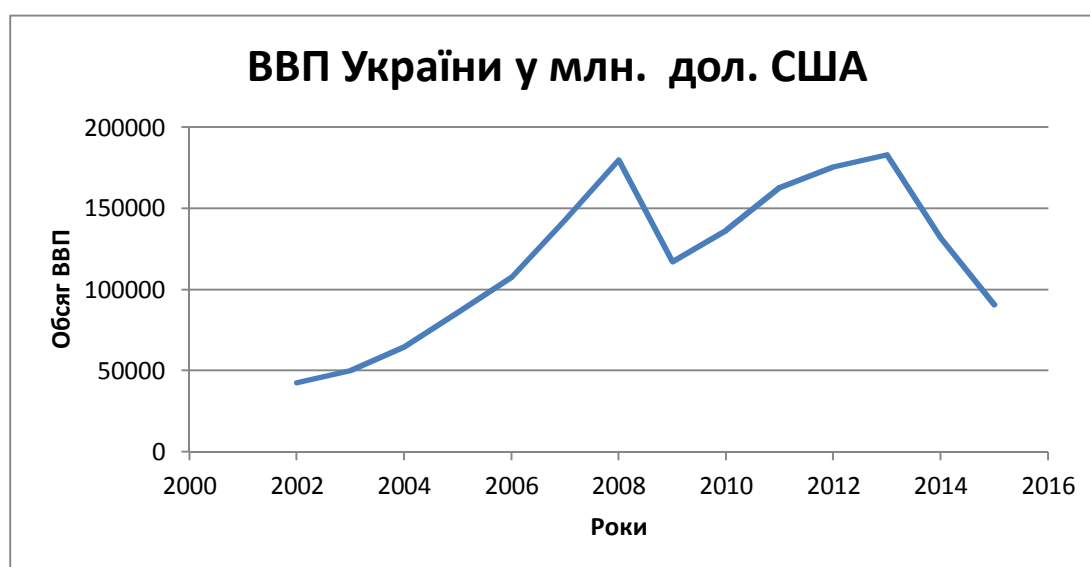

Рис. 1. Реальний ВВП України 2002-2015 рр.

Джерело: побудовано на основі [7], [9]

З рис. 1 ми спостерігаємо на даний момент тенденцію до зростання економіки України, але саме на сьогоднішній час економіка України знаходиться у кризовому становищі. З рис. 1 також ми бачимо 2 періоди зростання реального ВВП. Перший з 2002 року по 2008 рік і другий з 2010 по 2013 роки. З двохтисячних економіка України була запрограмована на зростання, це чітко видно, але в 2008 році світова криза призупинила розвиток [10]. Економічна криза 2008 року переросла у валютну кризу, що тим самим підвищило обмінний курс з

5.5 грн. за дол. до 7.98 грн. Це було зумовлено зменшенням експорту металургійної продукції, внаслідок чого Україна недоотримала значних валютних коштів і від'ємне зовнішньо-торгівельне сальдо в 15 млрд. дол. зробили свою справу. В свою чергу, світова економічна криза викликана в США зіграла ключову роль в Україні, відбувся скачок інфляції в 22,3% на рік, що призвело до обміну гривень на інші більш «тверді» валюти, через що саме і підвищився курс валют та була викликана валютна криза.

Економічна криза 2014 року також вплинула на зменшення реального ВВП, він зменшився на 6,8% [9]. Вона була викликана нестабільною політичною і соціальною ситуацією в країні, а пізніше і військовими діями на сході України і анексією Криму. Також через окуповану територію східних областей, де був розташований промисловий комплекс України, експорт металургійної продукції суттєво впав. І втрата основного торгового партнера у особі Росії, від чого відбулося скорочення експорту до минулого року на 5.5 млрд. дол. Все це в сукупності призвело до інфляційних процесів, які описані у рис. 5.

Існуючий економічний тренд в Україні можна зобразити наступним чином:

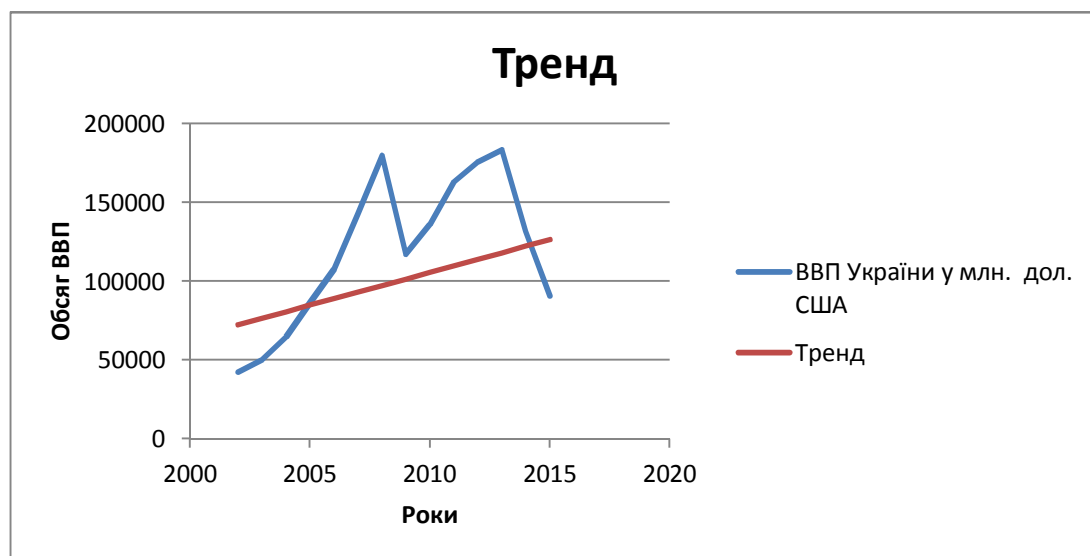

Рис. 2. Економічний тренд України 2002-2015 рр.

Джерело: побудоване на основі [9]

З рис. 2 ми наглядно бачимо вектор економічного зростання, а саме національний тренд. В Україні він сформувався в зростаючому напрямку, хоча економічна криза останніх років суттєво внесла свої корективи. Також через

анексію Криму і двох східних областей Україна позбулася частини національного продукту.

Між реальним ВВП і добробутом населення існує прямий зв'язок, чим більший реальний ВВП на душу населення тим більший дохід отримує населення. Цю тенденцію можна побачити зіставивши наступні рисунки:

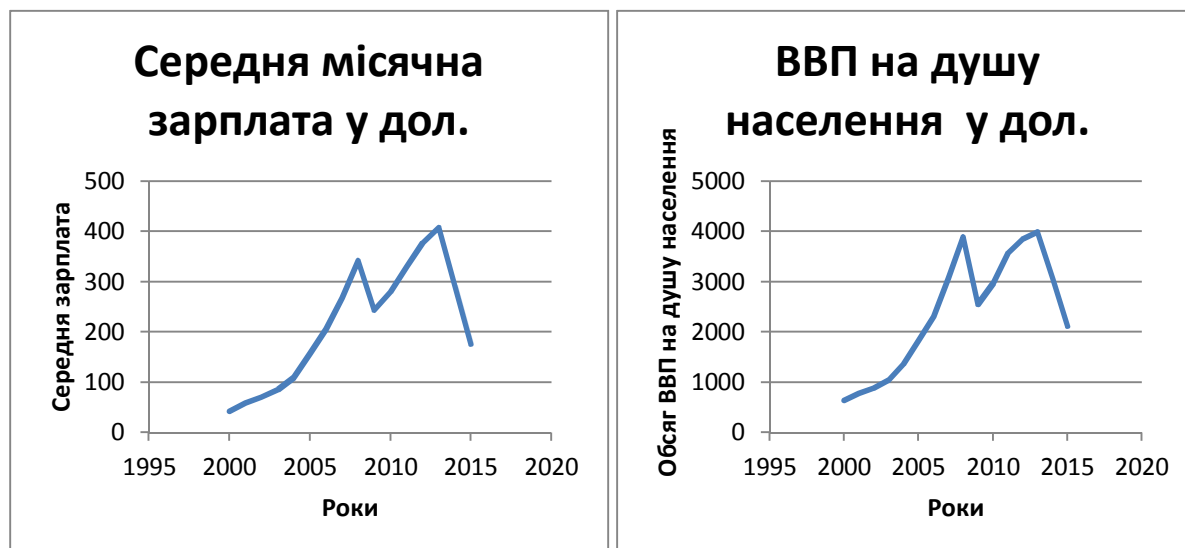

Рис. 3-4. Зв'язок між зростанням реального ВВП на душу населення і реальної заробітної плати.

Джерело: побудовано автором на основі [7], [9]

Як ми спостерігаємо, зростання реального ВВП і реальних заробітних плат є взаємозв'язаним і тому можна сказати, що зростання реального ВВП підвищує добробут населення. А також, що цей показник є залежним від рівня інфляції в країні.

Гривня за два роки знецінилась на світовій арені майже в 3 рази, зріс курс з 8 грн. у 2014 році і до 25,15 грн. за дол. у 2016 році, а на сьогоднішній день зупинився на позначці у 26.43 грн. за дол. [7]. Що в свою чергу вплинуло на реальний ВВП України, а також на добробут населення. Інфляція є найбільшим «ворогом» економічному зростанню. Інфляційні процеси мали вагоме місце у 2008 і 2014-2015 роках, це ми можемо побачити на наступному рис. 5.

У 2008 і 2014-2015 роках було зафіксовано найвищий рівень інфляції, це в 2008 22,3% і в 2014-2015 роках 24.9% і 43.3%. Найважчий етап боротьби з інфляцією припав на березень-квітень 2015 року, де було зафіксовано інфляцію в 10,8% і

14% до попереднього місяця. Також можемо спостерігати з наступного рисунка, що середній тренд інфляції в Україні має тенденцію до зростання, що є негативним для розвитку економіки України.

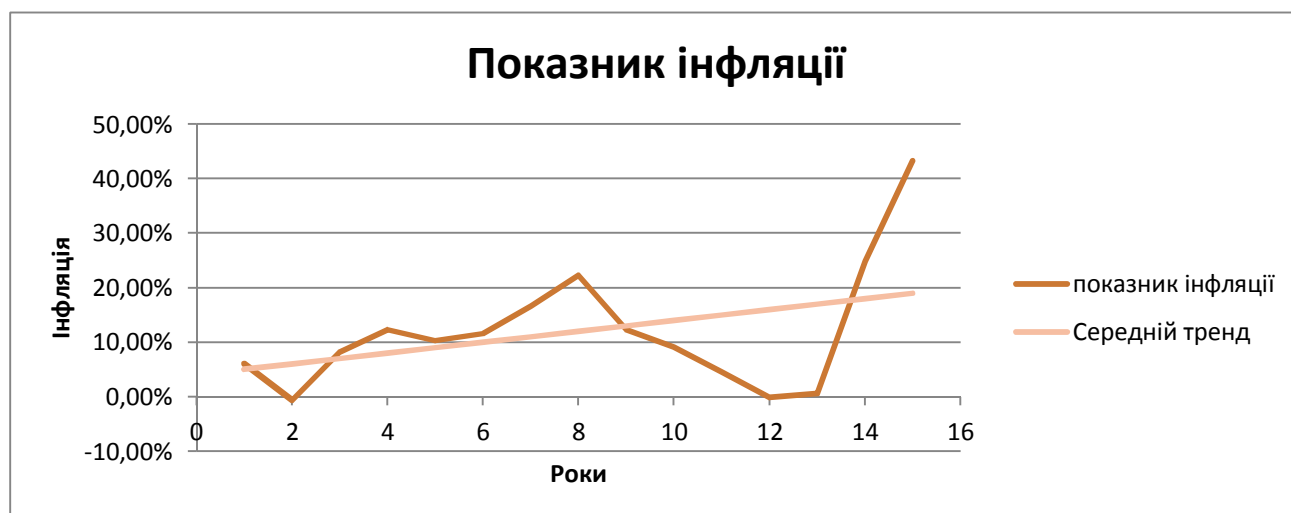

Рис. 5. Інфляційні процеси в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Два періоди високої інфляції в Україні зумовлені економічними кризами. Інфляційні процеси двох останніх років стали для України проблемою і суттєво вплинули на макроекономічні показники. Спад добробуту в країні та макроекономічних показників був зумовлений наслідками економічної кризи, серед яких основними є [7]:

1. Підвищення валютного курсу із 8 до 25,15 грн. за дол.
2. Зменшення реальних доходів населення з 372,49 дол. у 2013 році до 178,22 дол. у 2016 році.
3. Збільшення рівня безробіття в державі на початку 2014 року з 7.2% до 9.3% в кінці 2015.
4. Зменшення експорту з 14.23 млрд. дол. у 2013 році до 9.7 млрд. дол. у 2015 році.
5. Зменшення платоспроможного попиту в державі.

Економічна криза 2014-2015 років суттєво вплинула на зменшення реального ВВП та показників добробуту населення. Про це свідчить зменшення доходу населення, а також збільшення рівня безробіття.

Рис. 7. Індекс людського розвитку в Україні 2000-2015 рр.

Джерело: побудовано на основі [12]

Зменшився індекс людського розвитку, у 2010 році Україна перебувала на 69 місці, уже після спаду економіки Україна закріпилася у 2016 році на 84 місці. Спад цього показника зумовлений інфляційними процесами і спаду реального ВВП на одну особу. Це ще раз нам показує зменшення із рис. 7 у 2008 і 2015 роках. Хоча індекс людського розвитку зростає, але він має набагато менші темпи зростання в Україні ніж у світі. З 2010 року він виріс всього з 0,673 до 0,743 у 2015 році.

3. Вплив динаміки циклів економічної активності на економічне зростання.

Економічний цикл – це періодичні коливання ділової активності в економіці. Було встановлено, що в середньому один цикл розвивається в приблизно 11-12 років. Він складається з 4 фаз, які проходять в такому порядку: спад, період депресії або який ще називають «дном» економіки, пожвавлення і фаза піднесення. Графічно економічний цикл можна зобразити наступним чином:

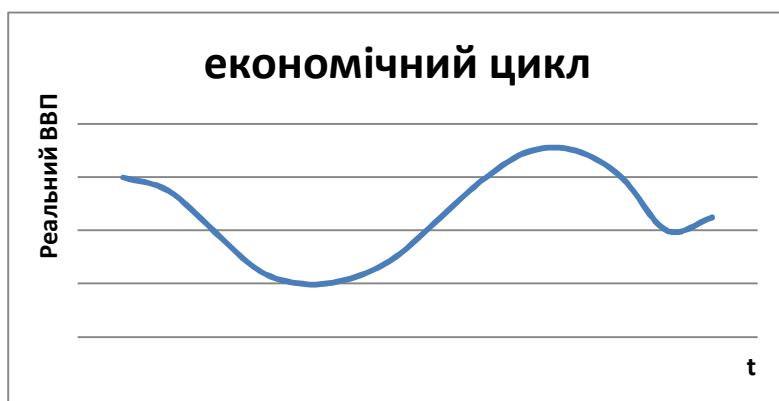

Рис. 6. Економічний цикл

Джерело: сформовано автором

На рис. 6 ми спостерігаємо цикл ділової активності, який показує нам коливання реального ВВП впродовж певного періоду. Цей період триває від однієї фази піднесення до наступної і називається циклом. Цикл завжди починається з кризи, тобто спаду економіки. В кожного економічного циклу є мінімальне значення і максимальне, що ми і бачимо вище. А різниця між максимальним значенням фактичної фази піку і попередньої фази піку є економічним зростанням. Таким чином, циклічно розвивається економіка. Перебіг фаз економічного циклу носить характер замкнутого кола, через певний порядок фаз, що повторюються, але економіка не розвивається як замкнуте коло. Розвиток економіки в довгостроковій перспективі подібний до спіралі, що відповідно або зростає вгору або вниз.

Причинами коливань ділової активності в економіці є:

- Війни, революції.
- Розробка родовищ цінних ресурсів.

- Освоєння нових територій і міграційні процеси населення, які пов'язані із ним.
- Технологічні прориви.
- Строк експлуатації основних виробничих фондів.
- Рівень споживання.
- Прилив інвестицій в економіку.
- Економічна політика держави.
- Сукупний попит та пропозиція.

Як ми бачимо на формування економічного циклу і його протікання впливають дуже велика кількість чинників. Подолати природу економічного циклу через контроль над цими факторами не можливо і так само як убезпечити себе від кризових явищ. Економічний цикл можна сказати є природнім компонентом економіки без, якої вона просто не розвивається у сучасних умовах.

Циклічний розвиток економіки не можна змінити, але можна змінити тривалість фаз циклу активності. Тому політика держави спрямована не на регулювання циклу в загальному, а саме на регулювання тривалості фаз економічного циклу. Таке регулювання держава проводить найперше через фінансовий механізм та грошово-кредитне регулювання. Вона використовує податок як гнучкий інструмент регулювання ділової активності. При спаді економіки застосовується стимулююча політика, яка характеризується низькими податковими ставками і наданням різноманітних пільг для новостворених підприємств. Всі ці заходи спрямовані на підвищення ділової активності в економіці і швидшого переходу в фазу пожвавлення економіки. Натомість при піднесенні, держава використовує політику «навпаки», підносяться ставки податків і відмінюються різного виду пільги. Ці заходи держави спрямовані щоб довше перебувати у фазі піднесення. Отже, проводячи їх, державі вигідно мінімізувати тривалість депресії і максимізувати тривалість піднесення в економіці.

Всі б хотіли уникнути фази спаду в економіці, або як її ще називають кризи. Але значення кризи для економіки є дуже важливим. Саме під час кризи оздоровлюється економіка усуваючи неконкурентоспроможні суб'єкти господарювання і відбувається оновлення виробництва. Іншими словами, під час спаду в економіці закладається ґрунт для подальшого економічного зростання.

Економічне зростання проходить циклічно, під час кризи закладається основна виробнича база для економічного зростання в майбутньому. Під час фази депресії економіка перезапускається і починають появлятися перші позитивні тенденції, економіка приходить в стан рівноваги і більше не спадає. В фазу поживлення економіка повертається на докризовий рівень, в цій фазі ми вже розглядаємо економічне зростання, але це відносно кризового періоду, відносно до кризового рівня, економічного зростання не відбуватиметься. В період піднесення ділова активність має найвищий рівень, в цій фазі економічного циклу ми спостерігаємо максимізацію всіх показників активності економіки. А також ми спостерігаємо зростання економіки уже відносно докризового періоду.

Велика кількість вчених досліджували це непросте явище у економіці, серед них: Жугляр, Маркс, Кузнец, Кондратьєв, Кітчен. Кожен із них відкрив новий вид економічного циклу, який пов'язаний з певним видом зрушень в економіці.

Найбільш відомий цикл, це цикл Жугляра, який має назву бізнес цикл [8]. Його тривалість має межі від 7 до 12 років, а сам він бере за основу ділову активність та інвестиції.

Цикл Кітчена або короткий цикл, це цикл тривалістю 2-4 роки, що характеризує коливання запасів. Він зумовлений найперше часовим лагом отримання інформації.

Цикл Маркса – це цикл середньої тривалості, не більше 10 років, що характеризує коливання оновлення основних виробничих фондів.

Цикл Кузнеца, довгостроковий цикл, близько 20 років, що характеризує коливання у сфері будівництва.

І останній вид цикла, цикл Кондратьєва - це довгостроковий цикл, або як його ще називають - цикл довгих хвиль, що пов'язаний із довготривалими технологічними змінами в економіці. Тривалість його приблизно півстоліття.

В Україні ми спостерігаємо економічний цикл який почався у 2008 році з світової кризи або як її ще називають іпотечної кризи. Криза почалася у 4 кварталі 2008 року і закінчилася в першому кварталі 2009 року. Вона була наслідком циклічності економіки та першою фазою – фазою циклу. Після закінчення кризи спостерігаються позитивна економічна тенденція до зростання, аж до 2014 року. Де Україну знову поглинула економічна криза. Ця економічна криза не пов'язана із економічним циклом, вона є «проміжною» кризою і викликана нестабільною економічною ситуацією в Україні. Також цю кризу можна класифікувати як банківську. За 3 роки кількість комерційних банків в Україні скоротилися майже вдвічі - з 180 у 2013 році до 100 у 2016 році. Натомість, на сьогоднішній час Україна перебуває у фазі застою, у підтвердження цього свідчить зменшення темпів інфляційних процесів з 43,4% у 2015 році до 12,4% у 2016 років[7]. А також відносної стабілізації валютного курсу у межах 26-27 грн. за дол.

Державою було почато проведення політики стимулювання попиту. Для цього було збільшено мінімальну заробітну плату із 1600 грн. до 3200 грн [4]. А також було встановлено прогнозовані темпи зменшення інфляційних процесів в Україні – 2% на рік при початковому 8% у 2017 році на рік. А також НБА прогнозує приріст реального ВВП цього року на 2.8%[7]. При прирості в минулому періоді на 1,8%. Що означає вихід України із фази депресії і поступовий перехід до фази пожвавлення. Проте для повернення економіки на докризовий рівень потребується чимало часу і зусиль.

Висновки

В процесі написання курсової роботи було зроблено наступні висновки. Сучасні моделі економічного зростання беруть за основу для економічного зростання науково-технічний прогрес та людський капітал. Їхнім основним напрямком розвитку моделей стали моделі зосередженні на галузевому ринку, відбулося повернення до теорії ринку Шумпетера. Основною особливістю сучасних моделей є необхідність у ринковій конкуренції, що грає важливу роль у інноваційних моделях зростання.

Було досліджено три групи макроекономічних показників, які використовуються для економічного зростання. Всі вони є дієвими для виміру економічного зростання та добробуту. Також розглянуто взаємозв'язок між приростом реального ВВП на особу із приростом добробуту населення. Як ми дізналися між цими показниками є пряма закономірність, із зростанням реального ВВП відбувається зростання реальних доходів населення відповідно. Побудовано національний тренд України і встановлено, що він зростає у довгостроковій перспективі. Розглянуто економічні кризи 2008 і 2014 років і встановлено головні причини їх формування. Головною причинною кризи 2008 року є: світова криза, низький попит на металургійну продукцію, що в свою чергу породив нестачу валюти в Україні, від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі у 15 млрд. дол., а також циклічність економіки. Чинниками, що вплинули на формування кризи у 2014 році стали: нестабільна соціальна і економічна ситуація в країні, проведення військових дій на сході України, а також анексія Криму і посилення інфляційних процесів. Наслідком цієї кризи стали: зменшення експорту, знецінення грошової одиниці майже у 3 рази, зменшення платоспроможного попиту на внутрішньому ринку держави, а також зниження добробуту населення і рівня зайнятості в державі. Показник людського розвитку також зменшився, що доводить зменшення добробуту населення під час кризи у 2014 році.

Було розглянуто економічний цикл і встановлено, що він суттєво впливає на економічне зростання. Тому держава повинна регулювати тривалість фаз економічного циклу для більш ефективного розвитку економіки. Новий цикл в

Україні почався у 2008 році із світової економічної кризи, пізніше до 2014 року спостерігалася фаза пожвавлення економіки. Але у 2014 році в Україні виникла ще одна економічна криза, що призвела до суттєвого зниження добробуту населення. Ця криза, на відміну від кризи 2008 року, має проміжний характер, а не циклічний, бо викликана військовими діями на території України і нестабільністю в державі. На даний момент Україна виходить із фази депресії і повільно повертається на докризовий рівень економіки. А це означає перехід до фази пожвавлення економіки.

На мою думку, в умовах які склались в Україні потрібно якісно реформувати державу для покращення інвестиційного клімату і залучення іноземних інвестицій. Також, в сучасних умовах держава зобов'язана проводити гнучку податкову політику для швидшого розвитку економіки та стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Потрібно звернути увагу на сучасні теорії економічного зростання, де головним фактором розвитку є конкуренція. На сьогоднішній же день лише невелика частка вітчизняних фірм є конкурентоспроможними на міжнародному ринку.

Список використаної літератури

1. Макроекономіка: Навчальний посібник / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 671 с.
2. Венгер В. В. Еволюція поглядів на теорію економічного зростання / В. В. Венгер // Економіка та суспільство. – 2016. - № 2. – с. 3-8.
3. Трофимова В. В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку / В. В. Трофимова // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. - № 8. – с. 33-37.
4. Міністерство фінансів України. – [Інтернет-ресурс]: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Sengupta J. Understanding Economic growth: Modern theory and Experience / J. Sengupta. – Springer, 2011. – 119 с.
6. Глуха Г. Я. Система показників економічного зростання / Г. Я. Глуха // Академічний огляд. – 2013. - № 2. (39). – с. 5-12.
7. Національний банк України . – [Інтернет - ресурс]: <https://bank.gov.ua>
8. Алейнікова О. В. Теорії циклічності та проблеми структурних, фінансових і системних криз суспільного виробництва / О. В. Алейнікова // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. - № 2. (11).
9. Державна служба статистики України. – [Інтернет-ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Могиліна Л. А. Циклічні коливання в економіці України як форма прояву економічної нестабільності / Л. А. Могиліна // Економіка, фінанси, право. – 2014. - №12 (477). – с. 30-35.
11. Індекс людського розвитку проблеми вимірювання на національному та світовому рівнях / В. І. Саричев, Г. Ю. Єлісеєва // Бізнесінформ. – 2014. - № 2
12. United nations development programme [Інтернет-ресурс]: <http://hdr.undp.org/en>

13. Системна банківська криза України 2014-2015 рр.: причинно-наслідковий зв'язок / Н. В. Білецька, Р. І. Лопатюк, В. В. Серветник-Царій // Проблеми економіки. – 2016. - № 1
14. Макарчук І. М. Оцінка сучасного стану та актуальні загрози економічній безпеці в Україні / І. М. Макарчук // Економічний аналіз. – 2015. - № 1 (21)
15. Червяков І. М. Економічний розвиток, економічне зростання і фактори, які стримують економічне зростання України / І. М. Червяков // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. - № 6. – с. 99-102

РЕЦЕНЗІЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Студента (ки) групи _____

Прізвище, ім'я _____

Номер _____

Дата реєстрації _____ 20__ р.

Тема курсової роботи:

Актуальність теми:

Мета і предмет дослідження:

Самостійний характер роботи:

Оформлення роботи:

Структура роботи, переваги і недоліки основних її положень:

Висновок про готовність роботи до захисту:

Дата _____

Підпис _____